

# IMPACTUL UNIUNII BANCARE ASUPRA ZONEI NON-EURO<sup>1</sup>

Alina Ligia DUMITRESCU<sup>2</sup>

---

## Rezumat

*Principalul obiectiv al lucrării este acela de a evidenția dacă integrarea în Uniunea bancară a țărilor UE din afara Zonei euro, cu punctele sale forte și punctele sale slabe, este soluția corectă pentru aceste state membre. Conform opiniilor mai multor experți, Uniunea bancară va întări procesul de integrare economică. Pe de altă parte, statele membre din afara Zonei euro au incertitudini privind „drepturile și obligațiile egale pentru toate statele membre”, în interiorul Uniunii. Cu toate argumentele pro și contra ale Uniunii bancare (legate de: cadrul juridic, dreptul țărilor de a ieși din Uniune, procesul de luare a deciziilor, gradul de responsabilitate, convergența supravegherii, gradul de acoperire), marea majoritate a experților se pronunță în favoarea aderării la Uniunea bancară a statelor din Zona non-euro.*

Cuvinte cheie: Uniune bancară, riscuri, integrare, supraveghere, reglementări, Zona non-euro, Zona euro

Clasificare JEL: E5, E52, E58, G2

---

<sup>1</sup> Articolul face parte din studiul cu tema: Uniunea Bancară: O nouă dimensiune a guvernancei economice a Uniunii Europene, coordonator Dr. Petre Prisecaru, Institutul de Economie Mondială (IEM), Academia Română, noiembrie 2014.

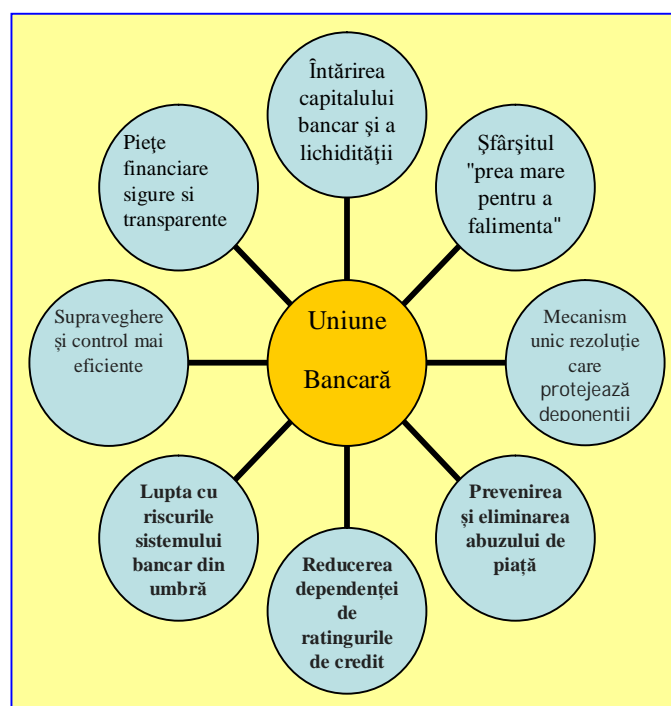
<sup>2</sup> Doctor în economie, cercetător științific gradul II, IEM, Academia Română, E-mail: alinaligia1@yahoo.com.

## 1. Introducere

Recenta criză financiară și economică mondială, care a debutat în anul 2008, a determinat Comisia Europeană să ia o serie de măsuri în spațiul UE pentru crearea unui sector financiar bancar mai sigur și mai stabil. Astfel, pentru a se întări supravegherea sistemelor financiare, s-au instituit noi autorități de supraveghere europeană (ESA), operaționale din ianuarie 2011: Autoritatea Europeană Bancară (EBA), Autoritatea Europeană pentru Asigurări și Pensii Operaționale (EIOPA) și Autoritatea Europeană pentru Obligațiuni și Piețe (ESMA).

Pentru a se consolida procesul integrării europene și a se crește responsabilitatea reciprocă între statele membre în domeniul sectorului financiar-bancar, în cadrul summitului Zonei euro, care a avut loc la sfârșitul lunii iunie 2012, șefii de stat și de guvern din UE au decis crearea unei Uniuni bancare, pentru a completa Uniunea economică și monetară. Uniunea bancară se fundamentează pe trei piloni: Mecanismul Unic de Supraveghere (SSM), Mecanismul Unic de Rezoluție (SRM) și Schema Europeană de Garantare a Depozitelor.

Graficul 1: Rolul Uniunii bancare în soluționarea riscurilor din sistemul bancar al UE



Sursa: Comisia Europeană (2014).

Potrivit Comisiei Europene, obiectivul principal al Uniunii bancare îl constituie îmbunătățirea piețelor financiare prin eficacitate, integritate și transparență, în scopul asigurării fondurilor necesare pentru finanțarea economiei reale și generarea de efecte pozitive în plan social.

## 2. Impactul Uniunii bancare asupra Zonei non-euro

### 2.1. Impactul Mecanismul Unic de Supraveghere (SSM) asupra statelor din Zona non-euro

În data de 12 septembrie 2012, Comisia Europeană a înaintat propunerea inițială pentru SSM. Principalele obiective ale acestuia sunt asigurarea siguranței și solidității sistemului bancar european pentru a crește integrarea financiară și stabilitatea în Uniunea Europeană. Inițial, propunerea a fost considerată, de unii specialiști din afara Zonei euro, că nu reprezintă suficient interesele țărilor lor și că este o pierdere de suveranitate. Darvas & Wolf (2013) au analizat dacă este recomandat ca statele membre din Zona non-euro să intre în SSM, respectiv punctele forte și punctele slabe ale acestei integrări financiare și impactul asupra acestor țări (cadrul juridic, dreptul de a ieși din Uniune, procesul de luare a deciziilor, gradul de responsabilitate, convergența supravegherii, gradul de acoperire) și, în final, s-au pronunțat în favoarea acesteia. În continuare, vor fi examinate pe larg aceste aspecte privind impactul SSM asupra statelor non-euro pe baza analizei lui Darvas & Wolf (2013).

În conformitate cu concluziile Consiliul European din iunie 2012, propunerea Comisiei din septembrie 2012, pentru un nou regulament (COM (2012) 511) are la bază articolul 127 alineatul (6) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Acest articol plasează Banca Centrală Europeană în centrul mecanismului de supraveghere. Adoptarea de decizii finale de către BCE se realizează în Consiliul Guvernatorilor (Art. 129 (1), TFUE), în care țările din Zona non-euro nu au drept de vot. Utilizarea acestui tratat de bază a fost văzută de mai multe țări din afara Zonei euro ca un mijloc de a-i împiedica să participe la Mecanismul Unic de Supraveghere. În negocierile ulterioare, s-au făcut modificări semnificative, în parte cu scopul de a răspunde preocupărilor statelor membre din afara Zonei euro. Schimbările operate se referă la Articolul 2, alineatul (1). Astfel, în propunerea Comisiei Europene din septembrie 2012, era inclusă următoarea definiție: „stat membru participant înseamnă un stat membru a cărui monedă este euro”, în timp ce în proiectul de regulament din decembrie 2012, s-a schimbat această definiție cu „un stat membru participant înseamnă un stat membru a cărui monedă este euro sau un stat membru a cărui monedă este în cooperare strânsă în conformitate cu articolul 6 din proiectul de regulament privind SSM”.

Darvas & Wolf (2013) au atras atenția că un prim aspect-cheie este legat de forma legală a prevederilor reglementărilor SSM și se referă la Articolul 6, din proiectul de regulament SSM, care definește termenul de *cooperare strânsă a statelor membre participante care au o altă monedă decât euro*. SSM este deschis țărilor non-euro din UE, pe baza „cooperării strânse” (întărite). Cooperarea strânsă, în esență, cere statelor membre non-euro care doresc să se alăture SSM să adopte cadrul legal necesar și să coopereze cu BCE de-a lungul liniilor prevăzute în proiectul de regulament. Aceasta

înseamnă, în special, că autoritățile naționale, din Zona non-euro, vor fi obligate să respecte liniile directoare și cererile emise de BCE și vor fi responsabile pentru asigurarea de informații adecvate.

În proiectul de regulament al SSM, articolul 6 permite ieșirea din SSM a statelor membre participante din afara Zonei euro în trei situații: 1) după trei ani, fără nicio prevedere specială [Articolul 6 alineatul (6a)]; 2) excluderea de către BCE în caz de nerespectări majore de către autoritățile din statele din afara Zonei euro [articolul 6 (6)]; și 3) procedură de ieșire accelerată la cererea statului din afara Zonei euro, în cazul unui dezacord major, cu o decizie de supraveghere care are impact asupra țării [articolul 6 alineatul (6aab)]. După o ieșire din SSM, reintrarea în SSM este posibilă numai după trei ani.

Proiectele de decizii ale SSM vor fi luate de către Consiliul de Supraveghere creat pe baza regulamentului. Proiectele de decizii vor fi considerate adoptate dacă nu există obiecții ale Consiliului Guvernatorilor al BCE într-o perioadă stabilită, dar nu mai puțin de 10 zile [articolul 19 alineatul (3)]. Consiliul de Supraveghere va fi format din președinte, vice-președinte (un membru al consiliului executiv al BCE), patru reprezentanți de la BCE și câte un reprezentant din partea autorității de supraveghere a fiecărui membru participant la SSM. Consiliul Guvernatorilor este principalul organ de decizie al BCE și este alcătuit din: cei șase membri ai Comitetului executiv și guvernatorii tuturor băncilor centrale naționale din cele 18 state din Zona euro. Ori de câte ori un stat membru participant din Zona non-euro are obiecții cu privire la un proiect de decizie pregătit de Consiliul de Supraveghere, Consiliul Guvernatorilor al BCE va invita reprezentanții aceluia stat membru la discuții. Recursul la Curtea de Justiție a Uniunii Europene este posibil. Există, de asemenea, procedura ce permite ieșirea accelerată a unui stat membru [articolul 6, alineatul (6aab)], caz în care decizia Consiliului Guvernatorilor nu se aplică în acest stat membru.

Responsabilitatea BCE în exercitarea sarcinilor sale de supraveghere se bazează pe faptul că BCE va trebui să răspundă în fața Parlamentului European și Consiliul Uniunii Europene pentru punerea în aplicare a proiectului reglementărilor (articolul 17). Există cerințe de raportare, iar președintele Consiliului de Supraveghere trebuie să prezinte rapoarte la Parlamentul European și Eurogrupul extins cu miniștrii din țările participante la SSM. Președintele Consiliului de Supraveghere poate fi, de asemenea, audiat de comisiile competente cu privire la executarea sarcinilor sale. În cele din urmă, este necesar ca BCE să răspundă în scris la întrebările ridicate de parlamentele naționale, precum și parlamentele naționale pot invita președintele sau orice alt membru al consiliului de supraveghere pentru un schimb de opinii (articolul 17aa). În general, în termeni de responsabilitate, proiectul de regulament pune țările din Zona non-euro în condiții de egalitate cu țările din Zona euro.

Pre-condițiile pentru SSM sunt Regulamentul privind cerințele de capital (CRR) și complementul său, a patra Directivă privind cerințele de capital (DCC4). Acest lucru este necesar pentru ca SSM să poată pune în aplicare un cadru de reglementare armonizat de

supraveghere bazat pe acordul Basel III, care să înlocuiască diferitele reglementări naționale. Pentru a asigura coerența standardelor pe întreg teritoriul UE, proiectul de regulament prevedea ca Autoritatea Bancară Europeană să-și continue activitatea pentru a asigura convergența supravegherii și coerența rezultatelor acesteia. Din punct de vedere al normelor de stabilire a supravegherii bancare, ar trebui să nu existe nici o diferență semnificativă între țările din SSM și cele din afara SSM. BCE va deveni *de facto* autoritatea care stabilește standardele practicilor de supraveghere, iar în aceste condiții, toate statele membre vor trebui în cele din urmă să aplice aceste standarde unice.

Un ultim aspect luat în considerare este gradul de acoperire a reglementărilor SSM. Ca regulă generală, nu numai instituțiile financiare „semnificative” (și filialele și sucursalele lor) vor fi supravegheate direct de către BCE. Banca Central Europeană va avea dreptul de a supraveghea orice instituție, în cazul în care o instituție este suspectată de a cauza un risc semnificativ pentru stabilitatea financiară. Scopul este acela de a cuantifica valoarea activelor aflate sub supravegherea directă a BCE în fiecare țară non-euro, în cazul în care a decis să se alăture SSM. Pentru țările din afara SSM, doar sucursalele băncilor mari, care au sediul într-un stat membru participant, vor fi sub supravegherea BCE, în timp ce, celelalte filiale vor rămâne sub supravegherea autorităților naționale de supraveghere. În Europa Centrală și de Est, în cazul în care sistemele bancare sunt dominate de filiale și sucursale ale băncilor-mamă din Zona euro, acoperirea de către SSM se referă în principal la acestea, precum și la primele cele mai mari trei bănci din aceste țări. În schimb, în Regatul Unit, Danemarca și Suedia, rolul filialelor băncilor străine este minor.

Un alt aspect complex, în ceea ce privește gradul de acoperire a Uniunii bancare este în cazul filialelor, din statele membre participante, ale acelor grupuri bancare care au sediul într-un stat membru din afara Zonei euro. Darvas & Wolf (2013) au dat ca exemplu activele Danske Group și OTP Group din Ungaria. Danske Group operează cu cea mai mare parte din filiale în alte țări, având o importantă sucursală în Finlanda, care va fi acoperită de SSM indiferent de participarea Danemarcei la SSM, pentru că reprezintă una dintre cele mai mari trei bănci finlandeze. Participarea daneză la SSM ar aduce cele mai multe din activitățile grupului sub umbrela BCE, inclusiv sucursala din Norvegia. OTP Group, pe de altă parte, nu are o filială importantă într-o țară din Zona euro. Dar, OTP Group are mai multe filiale în afara UE și, prin urmare, dacă Ungaria participă la SSM, cel puțin o cincime din totalul activităților Grupului OTP nu va fi supravegheată de către BCE, în timp ce o altă cincime va depinde de participarea la SSM a Bulgariei, Croației și României.

Atât SSM, cât și Uniunea bancară își propun să abordeze cercul vicios dintre bănci și datoriile suverane prin îmbunătățirea calității supravegherii bancare și, prin urmare, prin reducerea probabilității de falimente bancare și ca acele costuri să fie suportate de contribuabili.

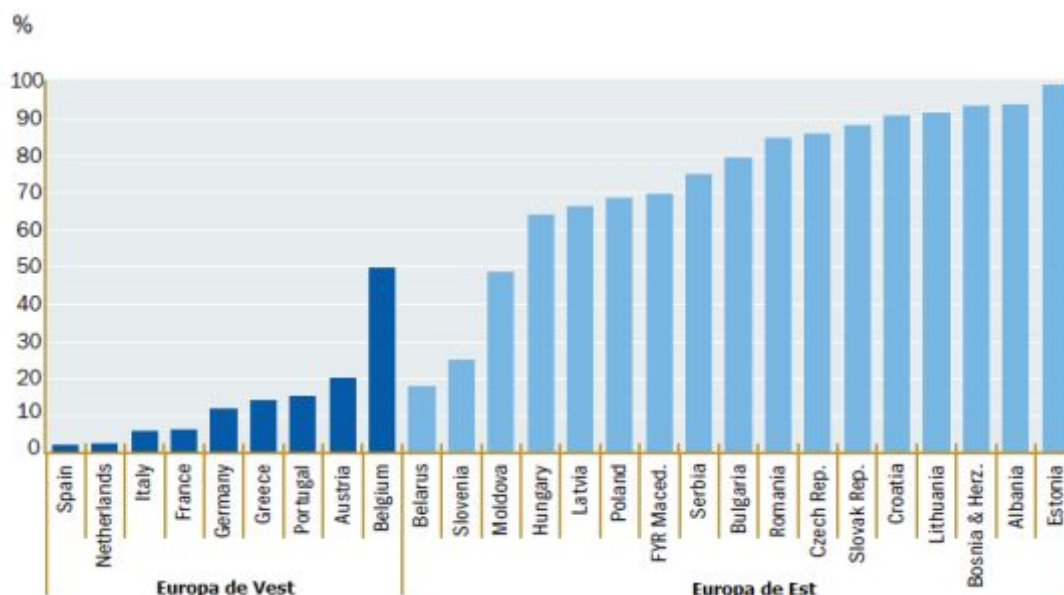
## 2.2. Pozițiile oficialilor din statele din Zona non-euro privind Uniunea bancară

Guvernatorul Băncii Naționale a României (BNR), Mugur Isărescu susține ca proiectul de Uniune bancară să fie aplicat și de statele care nu sunt în Zona euro, dar atrage atenția că participarea statelor non-euro în Uniunea bancară este voluntară, ceea ce ar putea însemna fragmentarea Pieței unice a UE, în țări participante și non-participante. În opinia guvernatorului BNR, Uniunea bancară reprezintă o întărire a „principiului neutralității competitive”, prin faptul că este vorba de „aceeași afacere, aceleași reguli”.

Opinia fostului ministru suedez de finanțe, Anders Borg privind Uniunea bancară este că supervizarea de către o instituție (BCE) în care statele din afara Zonei euro nu ar avea niciun drept de vot nu poate fi acceptată. Mai mult, acesta se declară îngrijorat de prevederea care statuează independența Băncii Central Europeene. Punctul său de vedere este că, datorită independenței BCE, în cazul unui litigiu, BCE nu va putea fi supusă deciziilor Autorității Bancare Europene (EBA). Or, BCE, în rolul său de supervizare, are exact rolul de a aplica regulile stabilite de EBA.

Un caz special este Estonia, un stat membru al Zonei euro, în care întregul sector bancar este sub control extern (Graficul 2), mai exact al bancherilor suedezi. Dar Suedia este în afara Zonei euro, astfel că Estonia va fi în Uniunea bancară, dar băncile sale vor rămâne sub supravegherea națională din Suedia.

Graficul 2: Ponderea băncilor cu capital străin în sistemele bancare naționale



Sursa: BERD (2012), p. 48.

Guvernatorul Băncii Naționale a Poloniei (BNP), Marek Belka a atras atenția asupra limitelor proiectului UE pentru Uniunea bancară, spunând că țările din Zona non-

euro care se alătură ar avea un dezavantaj major, și anume ar avea influență limitată asupra deciziilor importante. Marek Belka a subliniat faptul că există o problemă fundamentală, aceea că țările din afara Zonei euro nu vor fi tratate în cadrul Uniunii bancare la fel cu țările din Zona euro. Mai mult decât atât, statele din afara Zonei euro nu vor avea acces la lichiditățile Băncii Centrale Europene. De aceea, Polonia împreună cu Ungaria solicită drept de vot în BCE, precum și drepturi și obligații egale pentru toate statele membre ale UE în cadrul Uniunii bancare.

În opinia lui Marek Belka, o provocare a Uniunii bancare va fi o politică macroprudențială comună, sau mai puternic coordonată, pentru țările din Zona euro cu celelalte state membre non-euro participante. Guvernatorul BNP arată că, „dacă nu există recursul cursului de schimb propriu pentru propria politică de rată a dobânzii, trebuie să existe alte instrumente financiare. Dacă se întâmplă ceva la nivel local (și toate lucrurile se întâmplă la nivel local), atunci trebuie să existe un instrument de reacționare, care este specific țării respective”<sup>3</sup>. Guvernatorul Băncii Centrale a Poloniei a criticat Uniunea bancară din Zona euro, declarând că aceasta va centraliza puterea de a regla ciclul boom & bust<sup>4</sup>, care este mai bine să fie lăsat la latitudinea fiecărui stat în parte. Marek Belka a subliniat că Polonia nu se grăbește să se alătore Zonei euro și are îngrijorări cu privire la faptul că SSM ar putea câștiga în fața așa-numitelor regulamente macroprudențiale, care au tocmai scopul de a preveni fragilitatea sistemului financiar bancar.<sup>5</sup>

„Zona euro are nevoie de reforme instituționale, care o vor face mai robustă și mai flexibilă în fața șocurilor. Eforturi considerabile au fost făcute prin introducerea Mecanismului European de Stabilitate și Mecanismului Unic de Supraveghere. Cu toate acestea, deși ne putem aștepta ca Uniunea bancară să slăbească legătura dintre bănci și datoriiile suverane, nu cred că aceasta se poate elimina, cel puțin atâta timp cât datoria publică își păstrează un tratament preferențial de reglementare” (Marek Belka, 2014).

Comentând cu privire la Uniunea bancară, primul ministru ungar Victor Orban a declarat la începutul anului 2014 că Ungaria nu este membră a Zonei euro și mai multe detalii trebuie să fie evaluate înainte ca parlamentul țării să ia o decizie dacă să se alătore Uniunii bancare sau nu. În opinia sa, indiferent dacă Ungaria se va integra în Uniunea bancară, va fi necesar să existe reglementări la nivel național pentru a proteja contribuabilii maghiari de consecințele unui management bancar defectuos.<sup>6</sup>

În opinia lui Miroslav Singer, guvernatorul Băncii Naționale a Cehiei, de Uniunea bancară ar putea beneficia cu precădere statele cu situații fiscale mai puțin stabile, cu probleme în sectoarele lor financiare și dificultăți în finanțarea economiilor lor, iar niciunul dintre presupusele beneficii nu sunt relevante pentru Republica Cehă. Miroslav

---

<sup>3</sup> A se consulta și: Marek Belka, Reuteurs, mai 2014.

<sup>4</sup> Perioadă de prosperitate economică, urmată de o recesiune.

<sup>5</sup> A se consulta și: Marek Belka, Financial Times, 21 octombrie 2014.

<sup>6</sup> A se consulta și: Budapest Business Journal, 20 ianuarie 2014.

Singer a subliniat că fondurile centralizate pentru rezoluția marilor bănci sunt total inadecvate, iar în cazul în care o țară are probleme serioase, aceasta va trebui să se bazeze în principal pe propriile resurse. În opinia sa, intrarea Republicii Cehe ca membru în Uniunea bancară nu ar oferi beneficii majore față de situația actuală, dimpotrivă, ar implica riscuri semnificative. Banca Națională a Cehiei consideră că aderarea Republicii Cehe la Uniunea bancară nu ar aduce beneficii pentru stabilitatea pieței financiare cehe și a părților sale componente și nu vede niciun motiv ca aceasta să adere la Uniunea bancară. Totuși aderarea la Uniunea bancară este legată complementar de intrarea în Zona euro (moneda unică, supraveghere unică, lider unic de ultimă instanță).<sup>7</sup>

Alți experți cehi sunt în favoarea Uniunii bancare. Potrivit lui Andreas Treichl, Directorul General al Erste Group (acționar la Ceska Sporitelna, cea mai mare bancă din țară), statele membre din Zona non-euro, precum Republica Cehă, ar trebui să adere la Uniunea bancară. În opinia sa, chiar dacă aderarea la această Uniune nu este o prioritate pentru Republica Cehă pentru următorii doi-trei ani, în cele din urmă va fi necesară. La începutul anului 2014, el a evidențiat că aderarea la Uniunea bancară poate însemna „a decide dacă se dorește cu adevărat ca Republica Cehă să fie parte integrantă din Uniunea Europeană sau nu”. Treichl (2014) subliniază faptul că Republica Cehă va trebui, de asemenea, să suporte costurile noilor reglementări financiar-bancare, în cazul aderării la Uniunea bancară din Zona euro. Aceasta înseamnă că țări precum Republica Cehă vor trebui să participe la salvarea băncilor și la garantarea depozitelor în alte state membre care ar putea avea probleme în sistemele lor financiar-bancare.

Inițial, opinia oficialităților bulgare a fost că aderarea Bulgariei la Uniunea bancară și la o eventuală Uniune fiscală pentru toți membrii Uniunii Europene nu va fi în interesul țării, deoarece Uniunea bancară va presupune un transfer semnificativ al unei părți importante a suveranității naționale către Bruxelles, fără prea multe beneficii. În septembrie 2012, guvernatorul Băncii Naționale a Bulgariei, Ivan Iskrov și-a exprimat opoziția față de ideea ca Bulgaria să adere la Uniunea bancară, punând accent pe protejarea intereselor economice interne ale Bulgariei (Iskrov, 2012).

Ulterior, în iulie 2014, președintele Bulgariei, Rosen Plevneliev a declarat că „există un consens deplin pentru începerea imediată a procedurilor pentru intrarea Bulgariei în Mecanismul Unic de Supraveghere, ca un prim pas pentru aderarea la Uniunea bancară a UE”. Oficialii bulgari și-au reconsiderat poziția și au decis să se alăture noului set de reguli ale UE, cunoscute sub numele de „Uniune bancară”, după ce supravegherea bancară națională slabă a dus la prăbușirea Corporate Commercial Bank (CCB), a patra bancă din Bulgaria.

Băncile și oficialii din Marea Britanie sunt îngrijorați că noile atribuții de supervizare ale Băncii Centrale Europene ar putea afecta băncile britanice, în condițiile în care băncile cu sediul în Marea Britanie care au sucursale în statele din Zona euro nu

---

<sup>7</sup> Prezentare Miroslav Singer, Guvernator al Băncii Naționale a Cehiei, 15 octombrie 2014.



vor putea evita noul regim de supervizare al BCE. Analiztii britanici se tem cã bãncile internaționale ar putea prefera sã-și stabileascã sediile centrale în statele membre din Zona euro, în defavoarea Marii Britanii, dacã aceasta va fi dezavantajatã de noile reglementãri. Asociația bancherilor din Marea Britanie și-a exprimat, de asemenea, temerile privind viitorul Pieței unice. Oficialii și reprezentanții industriei bancare britanice se tem cã UE va utiliza noile reglementãri pentru a acapara mai multã putere, în vederea mutãrii centrului financiar european de la Londra spre Zona euro.

Pe de altã parte, George Osborne, membru al parlamentului britanic (cancelar britanic de finanțe și al doilea lord al trezoreriei din 2010), a cerut ca o mãsurã de protecție, ca accesul la Piața unicã a serviciilor financiar-bancare al statelor membre non-euro sã fie reglementat suplimentar în tratatele UE. Acesta apreciazã cã nu trebuie neglijat faptul cã „accesul la Piața unicã a serviciilor financiare și libera circulație a capitalurilor oferã beneficii semnificative pentru Marea Britanie, pentru industria serviciilor financiare și pentru consumatori britanici”.

Obstacolele în calea construirii Uniunii bancare sunt semnificative și numeroase. O singurã autoritate de supraveghere, fie ea însãși BCE, trebuie sã aibã sprijinul tuturor celor 28 de state membre. Țãri ca Suedia, Ungaria, Polonia, Cehia sunt nemulțumite cã inițiativa nu oferã condiții favorabile celor care opteazã pentru a nu intra și oferã garanții slabe statelor din Zona non-euro, față de autoritatea instituției unice de supraveghere. În afara Marii Britanii, statele care nu au adoptat euro nu au obiecții de principiu împotriva Uniunii bancare, dar doresc mai multã capacitate de decizie în cadrul acestei noi construcții a UE. Adâncirea integrãrii financiare (economice) prin realizarea Uniunii bancare este evidentã, dar existã încã pericolul unei divizãri a UE. Procesul de luare a deciziilor și atribuțiile BCE pot fi puse în discuție, dar rolul sãu de supervisor eficient nu poate fi contestat.

### 2.3. Avantajele și dezavantajele uniunii bancare pentru statele non-euro

Pentru fiecare din statele din afara Zonei euro, diferitele aspecte specifice ar putea fi definatorii în stabilirea beneficiilor sau dezavantajelor Uniunii bancare. De exemplu, pentru Danemarca, un stat membru care gãzduiește doar puține filiale și sucursale ale bãncilor strãine, în care supravegherea bancarã este consideratã a fi una dintre cele mai stricte din UE, principalul beneficiu al Uniunii bancare ar putea fi o mai mare coerență a practicilor de supraveghere și evitarea denaturãrii concurenței. Potrivit lui Darvas & Wolf (2013), practicile de supraveghere sunt destul de diferite, punând bãncile daneze într-un dezavantaj relativ competitiv în fața bãncilor suedeze. Prin urmare, participarea în comun suedezã și danezã în cadrul SSM ar putea nivela diferențele. Danemarca ar putea beneficia, de asemenea, de o supraveghere transfrontalierã bancarã îmbunãtãțitã, în condițiile în care cea mai mare bancã danezã, Danske Bank, are o filialã importantã în Finlanda. În statele membre din Europa Centralã

și de Est, în cazul în care sistemul bancar este dominat de bănci străine, stimularea integrării financiare, obținerea de informații de supraveghere cu privire la băncile mamă și îmbunătățirea supravegherii grupurilor bancare transfrontaliere ar putea avea, de asemenea, o relevanță majoră (Darvas & Wolf, 2013).

Elliott (2012) subliniază faptul că un regim de supraveghere unic pentru UE ar fi oportun, dar numai în cazul în care are structura de guvernare corectă, astfel încât toate părțile implicate să-și poată apăra atât punctele de vedere, cât și interesele lor. Douglas Elliot (2012) subliniază că Zona euro va dicta politica financiar-bancară a UE, ceea ce ar putea crea tensiuni în Marea Britanie, mai ales dacă luăm în calcul punctele de vedere privind finanțarea și reglementarea, care, de multe ori, sunt destul de divergente în Marea Britanie, față de UE. În opinia sa, în cel mai rău caz, tensiunile de această natură ar putea împinge Marea Britanie către ieșirea din UE.

Elliott (2012) consideră că totuși crearea unei Uniuni bancare are argumente pro și contra în ceea ce privește politica macroprudențială. El apreciază că ar fi mai eficient ca autoritățile de supraveghere europene să se ocupe întâi de „bulele financiare” sau de „prevenția colapsurilor bancare”, în statele membre cele mai vulnerabile, deși ar putea fi mai dificil pentru autoritățile naționale să rezolve problemele interne, în cazul în care există prea puțină flexibilitate în găsirea unor soluții pe plan național.

O întrebare esențială cu care se confruntă specialiștii în domeniu este dacă Uniunea bancară ar trebui construită „doar” pentru Zona euro sau pentru întreaga Uniune Europeană. Thorsten Beck (2012) a analizat riscurile și provocările uniunii bancare și susține că nevoia de o Uniune bancară este mai puternică într-o Uniune monetară. În cazul în care guvernele naționale nu dispun de instrumente de politică monetară, comparativ cu țările care au la dispoziție o monedă proprie, există o legătură mai strânsă între stabilitatea monetară și cea financiară.

Jeromin Zettelmeyer, Erik Berglof și Ralph de Haas (2012) observă că țările europene emergente sunt preocupate de influența insuficientă în Mecanismul Unic de Supraveghere propus și de perspectiva responsabilității pentru situații de criză în Zona euro. Unele țări din afara Zonei euro sunt preocupate, de asemenea, de faptul că excluderea de la accesul la Mecanismul European de Stabilitate ar putea afecta băncile locale. Pe de altă parte, statele membre din Zona non-euro susțin că ar trebui să li se permită să opteze pentru Uniunea bancară, dar, în cazul în care îndeplinesc această cerință, trebuie să aibă un cuvânt de spus în guvernarea bancară și în accesul la lichiditate în euro prin linii de swap la Banca Centrală Europeană. Ei propun ca, în afară de calitatea de membru cu drepturi depline, să existe și opțiuni intermediare (Zettelmeyer, Bergloef și De Haas, 2012).

Charles Wyplosz (2012) vede în Uniunea bancară un instrument de gestionare a crizelor. El subliniază faptul că, pentru ca BCE să își îndeplinească „rolul de lider pentru toate băncile are nevoie, de asemenea, de autoritatea de a supraveghea și capacitatea de a ajuta toate băncile”. Acesta atrăgea atenția că „este esențial să se înțeleagă că o Uniune bancară parțială nu este cu nimic mai bună decât nicio Uniune bancară și, poate fi

eventual, chiar mai rea". În opinia sa, o Uniune bancară este dificil de realizat din punct de vedere politic, deoarece implică un transfer de competențe de la nivel național la autoritățile din Zona euro, iar aceasta presupune o redistribuire a puterii de decizie. Wyplosz (2012) concluzionează că necesitatea Uniunii bancare a apărut în timp de criză, dar în condițiile în care existența sa implică schimbări în sistemul de stimulente la nivelul băncilor, consecințele acestor schimbări având impact asupra băncilor și în vremuri normale, în măsura în care duc la asumarea de riscuri mai puține, dar și profituri mai mici.

Luis Garicano (2012) a analizat criza financiară spaniolă și a diagnosticat-o ca fiind „o criză de economii și împrumuturi (caja crisis)". Exemplul Spaniei arată că o „criză sistemică” nu trebuie neapărat să afecteze instituțiile mari, dar poate avea un impact asupra unei mulțimi de instituții mici. În opinia sa, instituțiile mici pot juca rolul „de canarul din mină”, în anticiparea problemelor sistemice. Supraveghetorul unic, BCE trebuie să aibă toate informațiile relevante, care necesită acoperirea în esență a întregului sistem bancar, exprimată prin Mecanism Unic de Supraveghere (Garicano, 2012).

Unele state membre din afara Zonei euro sunt preocupate de faptul că centralizarea macroprudențială a BCE le-ar împiedica să ia măsuri de reglementare macroprudențială adecvate ca răspuns la probleme specifice pentru țările din afara euro, în special în ceea ce privește rezervele de capital. Acest lucru a fost revizuit în mod semnificativ în proiectul de regulament SSM, chiar dacă punerea în aplicare a Articolul 4a („sarcinile și instrumente macroprudențiale”) pentru statele membre a non-euro este neclar, deoarece articolul 6 dă BCE dreptul exclusiv de a efectua sarcinile prevăzute la articolul 4 alineatele (1) și (2), în cazul în care participă statele membre a căror monedă nu este euro, iar articolul 4a este un articol diferit. Articolul 4a din proiectul de regulament acordă dreptul de a adopta reglementări macroprudențiale la nivel național. În timp ce BCE poate exprima obiecții cu privire la măsurile propuse, autoritatea națională în cauză trebuie doar să „ia în mod corespunzător în considerare motivele BCE înainte de procedură (articolul 4a alineatul (1)), dar BCE nu poate bloca astfel de măsuri”. Pe de altă parte, BCE poate aplica cerințe mai mari pentru rezerva de capital și măsuri mai stricte pentru abordarea riscurilor sistemice sau macroprudențiale (Darvas & Wolf, 2013).

Potrivit Schoemaker & Peek (2014), „principala provocare a Uniunii bancare este aceea de a contracara fragmentarea pieței bancare europene”. În primul rând, ei recomandă ca statele membre din Europa Centrală și de Est care nu au adoptat euro să își poată exercita opțiunea de a adera la Uniunea bancară, la un moment dat în viitor, în condițiile în care sistemul lor financiar este dependent în mare măsură de băncile vest-europene, care sunt în mare parte acoperite de Uniunea bancară. În al doilea rând, recomandarea lor este ca factorii de decizie din Europa Centrală și de Est să urmărească obținerea unui loc în Consiliul Guvernatorilor al BCE și să contribuie la evaluarea supravegherii și luarea deciziilor privind marile bănci din UE. În al treilea rând,

recomandarea ar fi că este nevoie de o recapitalizare puternică, care este decisivă pentru a obține echilibrarea sectorului bancar, ce poate contribui la creșterea economică sustenabilă în spațiul UE (Schoenmaker, Peek, 2014).

### 3. Integrarea statelor din Zona non-euro în Uniunea bancară și riscurile majore ale sistemului bancar al UE

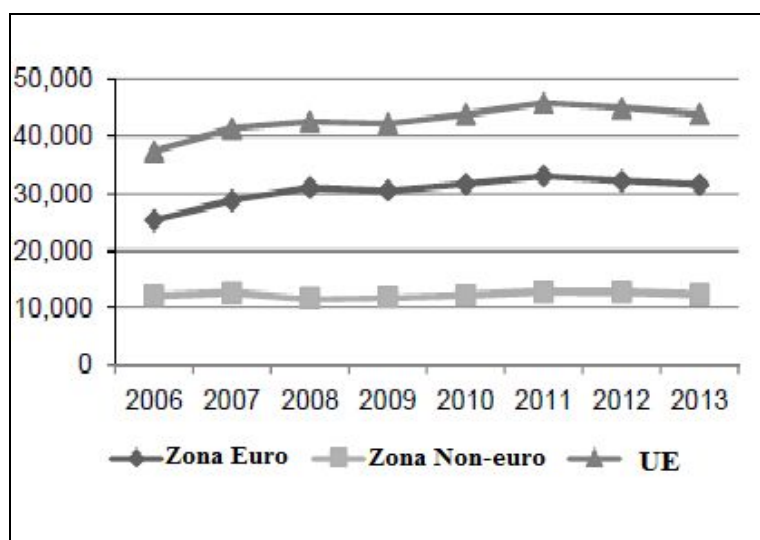
În statele membre non-euro din Centrul și Estul Europei (CEE), sistemul bancar a fost mult mai profitabil decât în țările UE-15 înainte de criză. Deși în CEE ritmurile de creștere economică sunt mai mici în comparație cu nivelurile dinaintea crizei, creșterea economică nu este singurul factor determinant al profitabilității bancare, iar aceste țări continuă să aibă o perspectivă economică de creștere mai mare decât țările din Zona euro. De aceea, sistemele bancare din CEE vor rămâne probabil mai profitabile decât sistemele bancare din țările din Zona euro (Darvas & Wolf, 2013).

Conform datelor furnizate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), valoarea totală a activelor bancare din UE a crescut în perioada 2008-2013 cu 3%, comparativ cu o creștere de 2% în Zona euro și de 7% în Zona non-euro (Graficul 3). Grupul statelor membre din Centrul și Estul Europei nu arată un declin în domeniul bancar. Astfel, totalul activelor a sporit, în perioada 2008-2013, cu 12%, cu mult peste media UE de 3%. Doar Țările Baltice (Estonia, Letonia și Lituania) arată o scădere de 12%.

Pentru o corectă evaluare a impactului integrării statelor din Zona non-euro în cadrul uniunii bancare a statelor din Zona euro, este esențial să se cunoască riscurile cu care se confruntă sistemul bancar al Zonei euro în particular, și sistemul bancar al UE, în general.

În rapoartele sale privind „Evaluarea riscurilor sistemului bancar european” Autoritatea Bancară Europeană (EBA) analizează indicatorii cheie de risc (KRI), care reprezintă un set de 53 de indicatori, colectați trimestrial de către autoritățile naționale de supraveghere, pe un eșantion de 57 de bănci din UE, din 20 de țări din Spațiul Economic European (EEA), începând cu 2009. Băncile luate ca eșantion acoperă cel puțin 50% din activele totale ale fiecărui sector bancar național.

Graficul 3: Total active bancare în UE (în miliarde euro)



Sursa: Schoenmaker, Peek (2014), p. 8.

Raportul EBA de evaluare a riscurilor sistemului bancar european, publicat în iulie 2013, a prezentat dovezi cu privire la fragmentarea Pieței unice a UE. În acest raport, experții EBA arată că riscurile de fragmentare a Pieței unice a UE sunt evidente prin restrângerea creșterii activelor și pasivelor și reducerea activității financiare transfrontaliere a băncilor. În raportul EBA din 2013, se subliniază că această tendință a fost determinată în principal de strategiile de afaceri revizuite ale băncilor, modificările profilului de risc, costurile de finanțare mai ridicate și de existența unui mediu macroeconomic încărcat de provocări. De asemenea, fragmentarea Pieței unice a fost agravată de măsurile necoordonate ale politicilor economice naționale.

În raportul EBA din iunie 2014, privind evaluarea riscurilor sistemului bancar european, se subliniază faptul că veniturile și profitabilitatea băncilor din UE au continuat să se confrunte cu turbulențe semnificative, care sunt puțin probabil să se disipeze pe parcursul anului 2014. Deteriorarea calității activelor influențează nu numai veniturile și rezistența capitalului bancar din UE, dar, de asemenea, aruncă o umbră de incertitudine asupra viitorului performanței economice, pe termen scurt. În anul 2013, venitul total operațional în sistemul bancar european a scăzut cu 10 miliarde de euro (după un declin de 39 miliarde de euro în 2012), iar în ultimul trimestru al anului 2013, fluxul anual de profituri a scăzut cu 58% (54 de miliarde de euro). Mai mult de atât, indicatori-cheie de risc EBA arată că încrederea pe piața financiar-bancară se consolidează, treptat. Cu toate acestea, semnele de redresare rămân modeste și fragile.

În ianuarie 2014, Comisia Europeană a propus un nou regulament privind reforma structurii sistemului bancar din UE, construit pe baza recomandărilor din

„Raportul Liikanen”<sup>8</sup> . Propunerea completează reformele de reglementare financiare efectuate în ultimii ani, de stabilire a normelor cu privire la modificările structurale pentru băncile „prea mari pentru a eşua”. Pentru a se asigura supravegherea eficientă și coerentă și dezvoltarea unui cadru de reglementare unic în sectorul bancar, EBA va trebui consultată de către autoritățile competente atunci când se iau anumite decizii și va fi necesară evaluarea impactului potențial al unor astfel de decizii cu privire la stabilitatea financiară a UE și la funcționarea Pieței interne.

În aprilie 2014, Parlamentul European a aprobat Directiva UE privind redresarea și restructurarea bancară (BRRD), precum și reglementări privind mecanismul de rezoluție unic al UE (SRM). Printre normele propuse se numără măsuri privind restructurarea și lichidarea în sectorul bancar, împreună cu asigurarea garanției depozitelor sub 100.000 euro (pentru depozite pe termen scurt de până la 200.000 euro). Propunerile legislative privind redresarea și rezoluția vor ajuta la crearea unui cadru comun pentru băncile europene, în strânsă legătură cu procedurile credibile pentru susținerea băncilor aflate în dificultate. În același timp, decizia Comitetului de la Basel pentru supraveghere bancară (CSBB) privind definirea ratei efectului de levier a adus în lumină un subiect important. În urma recomandării EBA cu privire la dezvoltarea de planuri de redresare (EBA/REC/2013/02), marea majoritate a marilor grupuri europene bancare transfrontaliere au acum în derulare planuri de relansare pe baza noilor reglementări financiar- bancare.

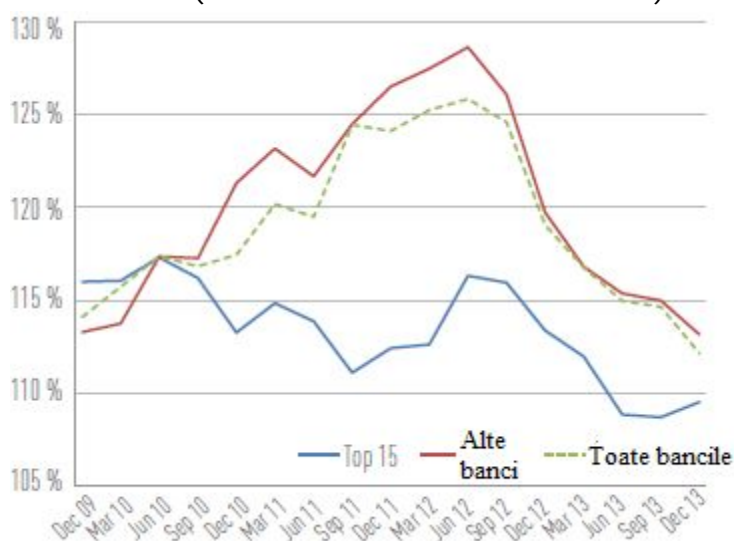
În luna mai 2014, marea majoritate a statelor membre ale UE (26) au semnat un acord interguvernamental privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la un Fond de rezoluție unic, ca parte componentă a Uniunii bancare din Europa. Acordul va completa regulamentul privind crearea unui mecanism unic de rezoluție (SRM), care stabilește fondul și, de asemenea, dispune de un Consiliu de luare a deciziilor centrale. Fondul va fi construit timp de 8 ani, ajungând la un nivel țintă de cel puțin 1% din valoarea depozitelor garantate ale tuturor instituțiilor de credit autorizate în toate statele membre participante. Se estimează că suma totală se va ridica la aproximativ 55 miliarde de euro.

Potrivit datelor furnizate de EBA, în ultimele 6 luni ale 2013, raportul datorie – capitaluri proprii a scăzut de la 17,5% la 16,5%, raportul credite-depozite a scăzut de la 114% la 113%, iar ponderea depozitelor clienților în totalul pasivelor a crescut de la 46% la 48%. În ultimii ani, reducerea gradului de îndatorare a fost semnificativ, iar băncile din UE au redus aproximativ 4.000 miliarde de euro din totalul activelor.

---

<sup>8</sup> High-Level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector, Chaired by Erkki Liikanen, 2 October 2012.

Graficul 4: Evoluția raportului credite-depozite în UE  
(EBA-KRI – indicatori cheie de risc)



\* Băncile sunt clasificate în funcție de activele medii, în perioada decembrie 2009- decembrie 2013.

Sursa: European Banking Authority (2014), p. 17.

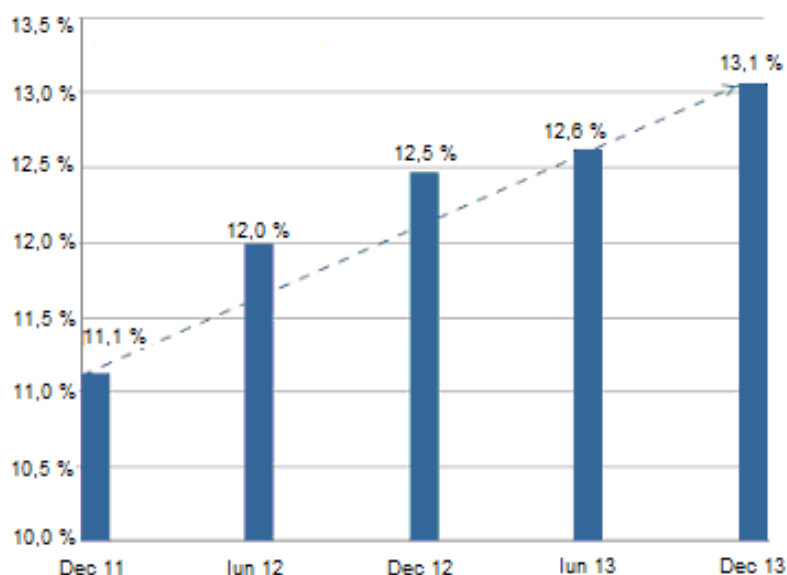
Potrivit ultimului Raport EBA privind evaluarea riscurilor sistemului bancar european, în ultimele 6 luni ale 2013, suma activelor totale a scăzut cu 6,6%, și se așteaptă modificări suplimentare în bilanțurile băncilor, în condițiile în care modelele de afaceri încă mai trebuie să se adapteze la un mediu financiar nou, în scopul de a se evita menținerea sentimentului de neîncredere al investitorilor cu privire la evaluările activelor bancare. În paralel, raportul credite-depozite a continuat să arate o tendință generală de scădere începând din iunie 2012 (Graficul 4), indicând o diminuare constantă a efectului de levier din sectorul financiar-bancar.<sup>9</sup>

EBA subliniază că mai ales calitatea portofoliilor de credite ale băncilor a continuat să scadă pe parcursul anului 2013 și în primele luni ale lui 2014 și rămâne o principală preocupare, ceea ce a determinat continuarea unor niveluri ridicate de prime de risc la băncile europene. Cu toate acestea, s-au arătat unele semne de stabilizare, în condițiile în care media ponderată a ratei de acoperire a crescut, începând din decembrie 2011. În același timp, în unele cazuri, provizioanele nu s-au majorat în conformitate cu creșterea riscurilor de credit și se remarcă o dispersie tot mai mare, care se reflectă asupra mai multor bănci și activelor respective, cu o rată de acoperire de mai puțin de 25%. Potrivit experților EBA, această situație a ratei de acoperire continuă să ridice câteva întrebări cu privire la măsura în care provizionarea este adecvată și despre capacitatea unor bănci de a face față creșterii riscului de credit. Procesul „curățării” băncilor din UE de provizioane cu încărcare frontală este privit ca o

<sup>9</sup> Levierul financiar reprezintă raportul dintre datoriile financiare și capitalurile proprii, reflectând capacitatea managerilor de a crește capitalurile proprii.

măsură preventivă pentru verificarea calității activelor și susținerea testelor de stres din EU, în vederea creșterii presiunii pe profitabilitate în sectorul financiar-bancar.

Graficul 5: Rata capitalului de bază Tier 1 - medie ponderată  
(date EBA indicatori-cheie de risc – KRI)



Sursa: European Banking Authority (2014), p. 31.

Pe parcursul anului 2013, capitalul băncilor din UE a continuat să mențină o tendință importantă de creștere (Graficul 5). În 2013, de exemplu, băncile din Zona euro și-au sporit capitalul cu peste 80 de miliarde de euro și, în 2014, această creștere se va ridica la peste 60 de miliarde de euro, conform unor estimări de piață. În special, în a doua jumătate a anului 2013, în pofida unor condiții dificile de pe piețele financiare internaționale, capitalul propriu al băncilor din UE s-a consolidat.

O imagine clară a calității activelor băncilor europene este necesară pentru a risipi preocupările persistente și pentru a reasigura investitorii potențiali despre soliditatea sistemului financiar al UE. EBA a emis recomandări, în octombrie 2013, autorităților competente privind calitatea activelor (AQRs - assets quality reviews) în întreaga Uniune Europeană. Există dovezi puternice că AQR sau evaluarea calității activelor reprezintă un catalizator important pentru îmbunătățirea structurii activelor bancare din UE în contextul actual și va sprijini monitorizarea schimbărilor viitoare ale calității activelor după testele de stres din 2014. Autoritățile competente aveau obligația realizării AQR în primele șase luni ale anului 2014 și raportării la EBA a rezultatelor preliminare, în scopul de a fi luate în considerare și pentru susținerea testelor de stres la nivelul UE, în a doua jumătate a anului 2014.

Supravegherea financiar-bancară impune dezvoltarea unei analize mult mai coordonate a modelelor de afaceri bancare în întregul spațiu al UE, pentru a evalua profiturile băncilor și mijloacele de finanțare, mixul de afaceri, rezistența și strategia de



management bancar. Pentru unele bănci din UE, atât nivelul veniturilor, cât și rentabilitatea și viabilitatea unor modele de afaceri rămân motive de preocupare. O parte din băncile din UE se confruntă cu provocări serioase în adaptarea la numeroasele modificări care decurg din noul peisaj economic, de reglementare și finanțare, și nu se știe încă de unde va proveni profitul în viitor. Modelele de afaceri ale băncilor existente din UE trebuie să facă față la o concurență puternică din exterior, iar în paralel autoritățile de supraveghere trebuie să aibă o evaluare corectă a riscurilor bancare de bază și a provocărilor planurilor de afaceri ale băncilor.

EBA va continua să încurajeze și să promoveze convergența în domeniul bancar european privind dezvoltarea planurilor de redresare. Autoritatea Bancară Europeană oferă îndrumare și asistență autorităților competente în evaluarea unor astfel de planuri de redresare și va dezvolta o bază de date cuprinzătoare cu cele mai bune practici de relansare în sistemul bancar european. Planurile de soluționare și redresare vor ajuta băncile și autoritățile de supraveghere în pregătirea lor pentru potențiale situații de criză și rezoluție ale băncilor cu probleme.

Referitor la conținutul planurilor de redresare elaborate de marile grupuri europene bancare transfrontaliere, EBA a făcut o serie de recomandări:

(i) să aibă un număr suficient de indicatori ai planurilor de redresare, care să reflecte în mod adecvat profilul de risc, mărimea și complexitatea fiecărei instituții, în scopul de a identifica punctul în care acesta a suferit o deteriorare semnificativă a condițiilor sale financiare;

(ii) să conțină o descriere completă a opțiunilor posibile de recuperare, după ce a analizat impactul și fezabilitatea acestora și ipotezele luate în considerare pentru utilizarea potențialului lor;

(iii) să elaboreze scenarii, care să ia în considerare o gamă largă care acoperă „riscuri idiosincratice”<sup>10</sup>, riscuri la nivel de sistem și o combinație a celor două, care ar putea să fie suficient de severe pentru ca să cauzeze eșecul instituției, dacă nu se aplică măsuri de recuperare în timp util;

(iv) să instituie proceduri adecvate pentru a asigura governanța bancară adecvată fiecărui plan de redresare.

Riscul reputațional și juridic al băncilor din UE rămâne un motiv de îngrijorare din cauza impactului potențial prudențial al problemelor legate de conduită. Un număr de practici de afaceri negative ale unor bănci europene a afectat în mod semnificativ încrederea consumatorilor și a avut un impact negativ asupra evoluției băncilor respective implicate.

Pe baza reglementărilor privind informarea și reducerea riscurilor de conduită bancară, auditorii și autoritățile de supraveghere ar trebui să acorde o atenție suplimentară monitorizării modului în care a fost făcută provizionarea adecvată pentru

---

<sup>10</sup> Riscul idiosincrat, numit și risc specific, reprezintă riscul ca valoarea unui instrument financiar să se modifice mai mult sau mai puțin decât indicele general al pieței (dar nu într-un mod brusc sau rapid).

riscurile aferente, și a modului în care rezervele de urgență sunt construite. Supravegherea bancară ar trebui să dea dovadă de vigilență în problemele legate de conduită în afaceri, și nu trebuie neglijată necesitatea de a menține o presiune adecvată pentru ca o serie de îmbunătățiri să fie efectuate în managementul băncilor. Eforturile de îmbunătățire a cunoștințelor financiare ale consumatorilor sunt importante, de asemenea. În timp ce lipsa de cultură financiară a clienților pare să fie principala preocupare, nivelul de informare oferit investitorilor pare să difere semnificativ în UE, în special pe anumite produse financiare mai complexe.

EBA recomandă ca guvernanta bancară internă să fie supravegheată cu mare atenție. Supravegherea bancară ar trebui să evalueze, de asemenea, dacă riscurile prudențiale generate de practicile de afaceri ale băncilor se reflectă în mod adecvat în procesul de evaluare a adecvării capitalului intern al instituției (ICAAP). De asemenea, evaluarea unor astfel de riscuri trebuie să se reflecte din ce în ce mai mult în procesul de supraveghere prudențială și evaluare (SREP).

Supravegherea bancară va trebui să ia în considerare și un factor de atenuare a riscurilor legate de tehnologia informației (IT) prin evaluări periodice de risc. Natura evoluției rapide a riscurilor legate de IT și progresele tehnologice complexe evidențiază necesitatea unor practici de management informațional și impune o puternică cultură de risc profesional, pentru a reacționa prompt la noile amenințări și a oferi un nivel adecvat de conștientizare cu privire la evoluția riscurilor angajate.

În viziunea EBA, reglementările financiar-bancare coordonate rămân fundamentale pentru coerența Pieței unice. Inițiative cum ar fi: evaluări și recomandări privind calitatea activelor (AQR), definirea comună a „expunerilor neperformante” și „reeșalonarea datoriei” fac parte din acțiuni mai ample destinate soluționării riscurilor actuale ale sistemului bancar din UE, prin restaurarea stabilității și consolidarea încrederii în piețele financiar-bancare. Mai mult decât atât, noile cerințe de reglementare pentru bănci (de exemplu, CRD IV-CRR și BRRD) sunt fundamentale pentru întărirea continuă a sistemului bancar din UE. Totuși, principala vulnerabilitate rezidă în faptul că sectorul bancar din UE continuă să fie puternic fragmentat. De aceea, necesitatea de a continua convergența de reglementare și supraveghere în cadrul UE va rămâne o provocare-cheie pentru Uniunea bancară. Reformele instituționale la nivelul UE sunt esențiale pe linia consolidării Uniunii bancare, inclusiv punerea în aplicare a noului cadru mai integrat de rezoluție bancară și a sistemului mai sigur de garantare a depozitelor.

BCE a publicat pe 26 octombrie 2014 rezultatele testelor de stres, realizate de aceasta, în colaborare cu Autoritatea Bancară Europeană, luând în calcul situația activelor bancare la 31 decembrie 2013. Un număr de 25 de bănci din 130 cele mai mari bănci din Zona euro nu a reușit să treacă testele de stres, având un deficit de capital total de 25 de miliarde de euro, iar alte douăsprezece bănci și-au sporit capitalul total cu aproximativ 15 miliarde euro în 2014, pentru a trece testele de stres ale BCE. BCE a constatat cele mai mari probleme la băncile din Italia, Cipru și Grecia. Nouă bănci dintre

cele 25 care nu au trecut testele BCE sunt din Italia, printre care se numără și Monte Paschi, a treia mare bancă italiană. Alături de băncile din Italia, trei bănci grecești, trei cipriote, câte două atât din Belgia cât și din Slovenia, și câte una din Franța, Germania, Austria, Irlanda și Portugalia au ratat testele de stres ale BCE. Grupul Oesterreichischer Volksbanken se numără și el printre cele 25 de instituții bancare ce nu au reușit să treacă testele BCE.

Băncile care nu au îndeplinit plafoanele de capital stabilite de BCE trebuie să prezinte planuri de redresare a situației în decurs de două săptămâni, în care să explice modul cum vor atrage noi fonduri. Planurile trebuie puse în aplicare în termen de nouă luni. Banca Centrală Europeană va prelua rolul de supraveghere a circa 120 de instituții financiare mari, pe 4 noiembrie 2014, consolidând astfel primul pilon al unei uniuni bancare care are rolul principal să prevină producerea unor noi crize financiare.

#### 4. Concluzii

Crearea Uniunii bancare va avea consecințe pe termen lung pentru întreaga Uniune Europeană. De fapt, amploarea acestor consecințe este, în prezent, dificil de prezis. Cert este, însă, faptul că înființarea Uniunii bancare va duce la împărțirea statelor membre în trei grupe:

- țările din Zona euro, cu puteri depline în luarea deciziilor și cu acces deplin la măsurile de stabilitate financiară și securitate;
- țările din afara Zonei euro, care au stabilit o cooperare strânsă cu BCE, dar au putere de decizie limitată. Conform regulamentului care conferă BCE sarcina de a supraveghea sectorul bancar în cadrul uniunii bancare, o decizie cu privire la „cooperarea strânsă cu SSM” se va face de către guvernul aceluși stat membru non-euro și pentru acest motiv, ar trebui să fie estimat impactul asupra aceluși stat. Mai mult decât atât, în plus față de problemele de supraveghere, unele țări ar putea avea nevoie de analiza anumitor aspecte juridice sau probleme legate de sistemele politice tipice ale acestor țări, cum ar fi probleme constituționale sau reglementările legale care stabilesc ce organism oficial ar trebui să decidă cu privire la intrarea în cooperare strânsă cu SSM. O problemă este legată de faptul că țările non-euro pot opta pentru intrarea în Uniunea bancară, dar nu vor avea niciun cuvânt de spus în Consiliul de Governorilor al BCE, care este format numai din membrii Zonei euro. Chiar dacă mecanismele de securitate la nivelul Uniunii bancare vor fi mai slabe în cazul statelor non-euro decât în cazul țărilor din Zona euro, faptul că sistemul bancar este acoperit de mecanismele Uniunii bancare va spori securitatea, și, nu în ultimul rând, se va îmbunătăți imaginea și supravegherea în statele din Zona non-euro;
- țările din afara Zonei euro care nu stabilesc o cooperare strânsă cu BCE și nu au nicio influență asupra deciziilor luate de SSM sau SRM, nici nu au acces la măsurile disponibile pentru țările din primele două grupuri. Situația statelor

membre din afara Uniunii bancare va fi mult mai dezavantajoasă. Acestea nu au mecanismele necesare suficient de puternice pentru a face față cu succes unei crize și ar putea să apară probleme cu stabilitatea sistemelor lor financiare, de exemplu, prin efectul de contagiune. Cu alte cuvinte, aceste state membre care decid să nu intre în Uniunea bancară se vor afla în situația în care au fost țările din Zona euro când au fost afectate de criza de acum câțiva ani (care de fapt a condus la crearea Uniunii bancare).

Analiza cost-beneficiu preliminară aderării la Uniunea bancară a țărilor din afara Zonei euro, pe baza așa-numitei „cooperări strânse”, arată temerile legate de transferul la nivel european a competențelor de supraveghere, în timp ce responsabilitatea financiară la nivel național va fi redusă substanțial. De asemenea, riscul de „hazard moral”<sup>11</sup> care rezultă din transferul de active între grupurile bancare va scădea. Ca urmare, sistemele bancare reglementate de mecanismele Uniunii bancare vor fi mult mai stabile. Contribuțiile legate de crearea Fondului European de Rezoluție sunt avantajoase pentru statele membre din Centrul și Estul UE, din afara Zonei euro. În plus, dreptul de vot în Consiliul de Supraveghere este o dovadă a procesului bazat pe parteneriat al Uniunii bancare. Potrivit specialiștilor, țările din afara Zonei euro ar trebui să rămână contribuitori activi la dezvoltarea de soluții definitive și acestea ar trebui să demonstreze dorința de a adera la Uniune bancară. În plus, condițiile de bază non-economice sunt acum un factor puternic al eficientizării activității cu scopul de a obține o integrare politică mai puternică a acestor state membre în Zona euro.

În studiul KPMG (2014) privind „Evoluția Reglementărilor Bancare”, a fost subliniat faptul că multe riscuri rămân în continuare în sistemul bancar european, cele mai importante se referă la lichiditate, efectul de levier și activele ponderate la risc. Potrivit experților KPMG, „un nivel minim mai ridicat de îndatorare obligatoriu ar putea deveni o constrângere pentru un număr mai mare de bănci”. În acest raport al KPMG (2014), se subliniază că justificarea-cheie pentru a face BCE responsabilă pentru supravegherea bancară în întreaga Uniune bancară a fost distanțarea de vulnerabilitățile unor autorități naționale de supraveghere, și este de așteptat ca BCE să adopte o abordare mai strictă în activitatea de supraveghere. KPMG apreciază că întărirea rolului de supraveghere al BCE în cadrul Uniunii bancare, „se îndreaptă spre o mai mare coerență a modului în care băncile vor calibra modelele lor interne de risc, în definirea și tratamentul expunerilor non-performante, în provizionare și în utilizarea instrumentelor macroprudențiale”. Dănilă (2014) arată că băncile din Zona euro se pregătesc pentru o creștere a costurilor legate de rezervele pe termen mediu, între 2014-2016, în vederea punerii în aplicare a dispozițiilor Uniunii bancare și este evident că există pericolul scăderii interesului în statele membre din Centrul și Estul Europei.

---

<sup>11</sup> Hazardul moral (sau riscul moral) este definit ca situația în care există tendința asumării de riscuri nejustificate pe fondul suportării costurilor de către o terță parte, care preia parțial sau total acest risc.

În opinia lui Darvas & Wolf (2013), în cazul statelor membre din Centrul și Estul Europei, în care sistemul lor bancar este dominat de bănci străine, Uniunea bancară ar putea aduce următoarele beneficii: stimularea financiară a integrării, obținerea de informații de supraveghere cu privire la băncile-mamă și îmbunătățirea supravegherii grupurilor bancare transfrontaliere. De asemenea, unele țări din CEE au trecut printr-un boom al creditelor nesustenabile înainte de criză, însoțit în cea mai mare parte de creditare în monedă străină, ceea ce a avut repercusiuni majore pe plan bancar și social. Un singur mecanism de supraveghere este mult mai potrivit pentru a aborda astfel de tip de creditare. SSM va fi, de asemenea, capabil să analizeze mai ușor posibilitățile de arbitraj al reglementărilor, prin care băncile ar putea transforma filialele lor în sucursale și invers pentru a beneficia de cerințe de reglementare diferite.

Totuși, pentru statele membre central și est europene – în care sectorul bancar este dominat în proporție de 65% de bănci austriece, germane, franceze sau italiene – există preocupări că s-ar crea o concurență neloială din partea băncilor din Zona euro în fața băncilor locale, care nu intră sub incidența reglementărilor Uniunii bancare.

Comisia Europeană consideră că Uniunea bancară constituie o soluție pentru a rupe legătura dintre bănci și datoriile suverane, prin care băncile vor deveni mai puternice și imune la șocuri și vor avea o capacitate mai bună de a gestiona riscuri adecvate, corelate cu activitățile lor și de a absorbi pierderile. Uniunea bancară se bazează pe o soluție în trei etape: prevenirea crizelor (bănci mai sigure), intervenția timpurie (supravegherea bancară), și nu în ultimul rând, managementul crizelor (mecanismul unic de rezoluție și protecția deponenților).

În concluzie, Uniunea bancară constituie o fundație solidă pentru construcția unui sistem bancar al UE mai solid și mult mai rezistent în fața unor eventuale crize, care oferă garanții deponenților săi și stimulează economisirea, și nu în ultimul rând promovează creditarea unei economii durabile, prin finanțarea de noi afaceri și crearea de noi locuri de muncă în spațiul Uniunii Europene.

## Bibliografie

- Beck, T. (Ed.) (2012). *Banking Union for Europe- Risks and Challenges*, Centre for Economic Policy Research, disponibil la: [www.cepr.org](http://www.cepr.org).
- Belka, M. (2014). *Prezentare "The EuroZone in the aftermath of the Euro Crisis"*, în cadrul Euro 50 Group Meeting, Washington DC, 12 octombrie 2014.
- BERD. (2012). *Capitol 3: Towards a pan-european banking architecture*, Transition Report 2012, Londra, UK .
- BNR. (2014). *Cele mai recente declarații privind Uniunea Bancară*, Direcția de Comunicare- Document elaborat în 29 octombrie 2014.
- Comisia Europeană. (2014). *Banking Union: Restoring financial stability in the Euro Zone*, Memo 14/294, 15 aprilie.
- Darvas, Z., Wolf, G.B. (2013). *Should non-euro area countries join the Single supervisory mechanism?*, Bruegel Policy Contribution Issue 2013/6, martie 2013.

- Dănilă, N (2014). *The vision and action imposed by the Banking Union*, presentation under the Academica, Banca Națională a României, Sinaia, 5 martie, 2014.
- Elliot, J.D., (2012). *Key Issues on European Banking Union - Trade-offs and Some Recommendations*. Global Economy & Development Working Paper 52, Brookings Institution, noiembrie 2012.
- European Banking Authority. (2013). *Risk Assessment of the European Banking System*, London, UK, disponibil la: <http://eba.europa.eu>.
- European Banking Authority. (2014). *Risk Assessment of the European Banking System*, London, UK, disponibil la: [eba.europa.eu](http://eba.europa.eu).
- Garicano, L. (2012). *Five lessons from the Spanish cajas debacle for a new euro-wide supervisor, in Banking Union for Europe – Risks and Challenges*, Centre for Economic Policy Research, disponibil la: [www.cepr.org](http://www.cepr.org).
- International Monetary Fund. (2013). *European Union: Publication of Financial Sector Assessment Program Documentation-Technical Note on Progress with Bank Restructuring and Resolution in Europe*. Washington, D.C.
- Isărescu, M. (2013). Introductory Word of NBR Governor, Colloquy "Towards a new supervision architecture of financial markets in European Union", NBR, 18 iulie 2014.
- Isărescu, M. (2014). *Speak of the Governor of the National Bank of Romania, before the UniCredit 15th International Advisory Board*, Rome, 10 iulie 2014.
- Iskrov, I. (2012). Discurs la deschiderea oficială a noului an universitar la Universitatea de Economie Națională și Mondială din Sofia, 17 Septembrie 2012, [www.centralbanking.com](http://www.centralbanking.com).
- KPMG. (2014). *Evolving Banking Regulation*. EMA Edition, Is the end in sight?, februarie, disponibil la: [kpmg.com](http://kpmg.com).
- Millar, A. (2012). *EU Banking Union – Operational Issues and Design Considerations*, Report prepared for the International Regulatory Strategy Group, Londra, octombrie 2012.
- Schoenmaker, D. and T. Peek (2014), *The State of the Banking Sector in Europe*, Economics Department Working Papers, No. 1102, OECD Publishing, disponibil la: <http://dx.doi.org/10.1787/5k3ttg7n4r32-en>.
- Zettelmeyer, J., Berglöf, E. and De Haas, R. (2012). *Banking union: The view from emerging Europe, in Banking Union for Europe - Risks and Challenges*, Centre for Economic Policy Research, disponibil la: [www.cepr.org](http://www.cepr.org).
- Wyplosz, C. (2012a), *Banking union as a crisis management tool*, in Banking Union for Europe- Risks and Challenges, Centre for Economic Policy Research, disponibil la: [www.cepr.org](http://www.cepr.org).
- Wyplosz, C. (2012b), "On Banking Union, Speak the Truth," Social Europe Journal, 17 septembrie.